

Autoportret i moda na „selfie”... Zagadka autoportretu

Obecnie panuje moda na autoportrety popularnie zwane *selfie*. Może je zrobić każdy za pomocą już nawet nie aparatu fotograficznego, a telefonu. Jest w nas narcystyczna potrzeba pokazywania i oglądania swojego wizerunku. Kiedyś, tworzenie autoportretu było procesem. Autoportret malarski stwarzał możliwość uwiecznienia swojego wizerunku pełniąc zarazem funkcję narzędzia samopoznania i autorefleksji. Służył zgłębieniu swojego „ja”, zakodowaniu informacji o sobie lub pewnego rodzaju grze z konwencją, ukrywaniu się za jakimś wizerunkiem ([Stanisław Ignacy Witkiewicz](#)). Przybierał różne formy. Przykładem autoportretu wielokrotnego jest obraz [Poli Dwurnik Litości!](#). Z naszkicowanego w tle tłumu wyłaniają się dwadzieścia cztery wizerunki artystki: na każdym jest ona w innym nastroju i stanie psychicznym.

Najwcześniejszy znany autoportret powstał prawdopodobnie w Egipcie ok. 2650 roku p.n.e. (Ni-ankh-Ptah). Autoportret był zjawiskiem rzadkim w starożytności (autoportret Fidiasza na tarczy Ateny Partenos w Partenonie w Atenach). W średniowieczu powstawały autoportrety idealizowane; twórca malował często siebie jako asystującego w scenie religijnej. Samodzielny autoportret pojawił się w renesansie wskutek podniesienia prestiżu artysty i zwiększenia roli indywidualności człowieka. Zgodnie z renesansowym humanizmem, artysta stał się kimś wyjątkowym, dlatego często malował siebie samego zwróconego w stronę widza (np. Albrecht Dürer).

Wielu artystów malowało autoportrety niemal przez całe swoje życie, tworząc w ten sposób cykle swoich podobizn, m.in. Olga Boznańska, Stanisław Wyspiański. W przypadku Olgi Boznańskiej autoportrety są nie tylko odzwierciedleniem upływu czasu, ale również zmieniającej się osobowości artystki. [Autoportret Józefa Mehoffera](#) jest wiernym zapisem chwili, nastroju; oddaje intymny charakter sytuacji. Można wręcz odnieść wrażenie, że ma formę szkicu. Nietypową formę autoportretu wybrał [Julian Fałat](#), wpisując swoją podobiznę w panoramę Krakowa. [Jan Matejko](#) namalował swój autoportret na podłożu malarskim w kształcie koła.

Artyści ukazują siebie samych w bardzo różny sposób. Typowe jest przedstawienie przy pracy, w pracowni, albo z rodziną lub przyjaciółmi ([Stanisław Wyspiański z żoną](#)). Zdarza się także, że przedstawiają się jako postaci historyczne, biblijne albo mitologiczne ([Maurycy Gottlieb](#)). Mistrzem w takim sposobie autoprezentacji był [Jacek Malczewski](#), autor największej liczby autoportretów w dziejach sztuki polskiej. Oglądając je, trudno nie posądzić go o narcyzm, lecz może to tylko wyrafinowana gra z widzem, rodzaj zaplanowanego spektaklu?

Więcej autoportretów Jacka Malczewskiego znajdziecie w tej fotogalerii:

<http://mnk.pl/fotogalerie/autoportrety-jacka-malczewskiego>.

Opracowanie: Redakcja WMM,

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 3.0 Polska](#).

Tagi: [licencje Creative Commons](#), [autoportret](#)